

Tinus Vermeersch - 'De Atavisten'

06.09 - 24.10.2026

Atavisme: het verschijnsel waarbij een levend wezen vormen of eigenschappen vertoont die niet overeenkomen met die van de onmiddellijk voorafgaande, maar wel met die van een vroegere generatie. In culturele zin verwijst het naar de onverwachte terugkeer van primitieve gewoonten, denkwijzen of gedragspatronen uit het verleden.

Het werk van Tinus Vermeersch vindt zijn oorsprong in de antropologie en in de animistische en folkloristische tradities van oorspronkelijke samenlevingen. Ook in zijn techniek klinkt een fascinatie door voor het verleden: hij put uit een grondige kennis van oude materialen en ambachtelijke technieken, en grijpt bewust terug naar werkwijzen die in onbruik zijn geraakt.

In deze reeks olieverfschilderijen op paneel bouwt Vermeersch verder aan het surreële universum dat eerder gestalte kreeg in tekeningen, temperaschilderijen, sculpturen en installaties. Bepaalde archetypes, zoals de vogelman en de hooimijt, die in deze mythische wereld een vaste plaats hadden verworven, lijken bij deze verdere verkenning naar de achtergrond te verdwijnen.

In het kleine landschap met blauwe hemel en hond wordt de vogelman letterlijk door een stoet mensen uitgeleide gedaan. Ook zijn typische *Tegumen* – een bolster- of schulpachtig gesloten vorm – ondergaat een verandering. De vorm, die in voortdurende transformatie en in talloze gedaanten als een soort sjabloon diende voor hybride bouwsels en wezens, wordt opengebroken.

Nieuw zijn de bloem- en plantmotieven die het voorplan opeisen. In hun groei nemen ze elkaars eigenschappen en die van hun omgeving over. Ze vormen clusters waarin afzonderlijke delen versmelten tot een nieuw geheel, gevangen in een voortdurende cyclus van groei en verval.

Het samenbrengen van tegenstellingen binnen één beeld is een fundamenteel gegeven in het oeuvre van Tinus Vermeersch. Wat op het eerste gezicht herkenbaar en vertrouwd lijkt, wordt bevreemdend. Het beeld nodigt uit, maar blijft tegelijk gesloten; het is verhalend zonder een verhaal te verklaren, gedetailleerd maar ondoorgrondelijk.

Diezelfde contradictie is aanwezig in zijn werkwijze. Vermeersch grijpt terug naar oude en tijdrovende technieken die nauwelijks aangepast lijken aan de snelheid van onze tijd. Zijn methode krijgt daardoor iets anachronistisch: klassiek en eigengereid, maar tegelijk uitgesproken hedendaags.

De titel *De Atavisten*, afgeleid van *atavisme*, laat zich op verschillende manieren interpreteren. Naast de andere levensvormen kan hij verwijzen naar de mensen die zich in deze antropomorfe landschappen ophouden. We zien hen op bootjes in de achtergrond, onbeduidend van schaal, onderweg naar ergens of nergens. Ze gaan op in de roes van een ritueel of verschijnen als individu in portretten met halfverhulde gezichten.

Zijn het overlevens van een ingestorte cultuur, of voorouders uit een ver verleden? Hun benaming klinkt als die van een stam, zoals de Eburonen of de Irokezen, en roept associaties op met geschiedenis, antropologie en de avonturenverhalen uit Vermeersch' jeugd.

Misschien verwijst de titel onbewust ook naar de maker zelf. In zijn schilderkundige zoektocht grijpt hij steeds terug naar een soort oerbron om van daaruit nieuwe beelden te scheppen. *De Atavisten* wordt zo niet alleen een verwijzing naar het verleden, maar ook naar een artistieke methode: het verleden niet reconstrueren, maar het opnieuw activeren en transformeren. Vanuit een onbehagen in zijn verhouding tot de moderniteit zoekt Vermeersch naar een vorm van beeldtaal die tegelijk archaïsch en nieuw, vertrouwd en bevreemdend is.